

Partimedlemmernes deltagelse og syn på partidemokrati 2000-2012

Kosiara-Pedersen, Karina

Published in:

Politica - Tidsskrift for politisk videnskab

Publication date:

2014

Document version

Tidlig version også kaldet pre-print

Citation for published version (APA):

Kosiara-Pedersen, K. (2014). Partimedlemmernes deltagelse og syn på partidemokrati 2000-2012. *Politica - Tidsskrift for politisk videnskab*, 46(3), 274-295.

Karina Kosiara-Pedersen (2014) 'Partimedlemmernes deltagelse og syn på partidemokrati 2000-2012'. *Politica*, Vol. 46, nr. 3, s. 274-295.¹

Partiernes anvendelse af ny informations- og kommunikationsteknologi er eskaleret; partiernes organisationer, kampagner og medlemshåndtering er blevet professionaliseret; partierne har åbnet for nye deltagelsesmuligheder, og grænsen mellem medlemmer og støtter er blevet sløret. Dermed er vilkårene for partimedlemskab forandret. Spørgsmålet er, hvorvidt partimedlemmernes forsøg på at udøve indflydelse i de politiske partier, og dermed deres bidrag til politisk koordinering, samt deres oplevelse af indflydelse, er forandret. På basis af to spørgeskemaundersøgelser blandt danske partimedlemmer fra 2000 og 2012 vises, at både medlemmer med poster og nye medlemmer i højere grad søger indflydelse i partierne i 2012 sammenlignet med 2000, og at utilfredsheden med partidemokratiet er steget markant for partimedlemmer med poster, mens den er faldet for nye partimedlemmer, der i 2012 er mere tilfredse med partidemokratiet end nye medlemmer i 2000 var.

De politiske partier har undergået interessante forandringer i perioden siden årtusindskiftet. Partiernes anvendelse af ny informations- og kommunikationsteknologi er, som i resten af samfundet, eskaleret; partiernes organisationer, kampagner og medlemshåndtering er blevet professionaliserede; partierne har åbnet for nye deltagelsesmuligheder, og grænsen mellem medlemmer og støtter er blevet sløret. Det har påvirket partidemokratiet, vilkårene for partimedlemskab, og dermed også medlemmernes mulighed for at søge politisk indflydelse. Spørgsmålet er, om dette har medført en forandring i partimedlemmernes deltagelse og oplevelse af partidemokratiet?

Repræsentativt demokrati indebærer en form for partier, der rekrutterer og opstiller kandidater til valg, fører valgkamp og organiserer det parlamentariske arbejde. Det er ikke i et konkurrencedemokratiske perspektiv nødvendigt, at partierne også fungerer som en kanal for politisk deltagelse; faktisk kan det være en fordel, at de ikke har medlemmer (Allern & Pedersen 2007). Men de danske partier har i mere end 100 år haft medlemsorganisationer, der i større eller mindre grad har rekrutteret partimedlemmer og tildelt dem forskellige grader af rettigheder og pligter (Bille 1997: 85-125). Ved at betale kontingent har partimedlemmerne haft ret til og mulighed for at udøve indflydelse, for eksempel, på partiets politiske program, opstilling af kandidater til kommunale,

---

¹ Karina Kosiara-Pedersen, lektor, Institut for Statskundskab, Københavns Universitet, forsker i politiske partier, valg og valgkampagner. Leder projektet 'Moderne Partimedlemskab', der inkluderer spørgeskemaundersøgelsen blandt danske partimedlemmer i 2012.

regionale, EU og folketingsvalg, og valg af både den lokale og partiorganisationens formand. Desuden har medlemmerne haft mulighed for at varetage organisatoriske opgaver og deltage i kampagnearbejde både mellem og ved valg. Gennem deres partimedlemskab og deltagelse bidrager partiernes medlemmer til at samordne deres interesser på tværs af niveauer og områder. Når medlemmer deltager i partiets aktiviteter, gør de det blandt andet for at få indflydelse på partiets politik enten direkte eller gennem valg af partiets repræsentanter. Dermed pågår en politisk koordinering mellem partimedlemmer på forskellige niveauer. Men koordineringen afhænger af partimedlemmernes faktiske deltagelse.

Formålet med denne artikel er at undersøge, i hvilket omfang partimedlemmerne forsøger at udøve indflydelse i de politiske partier ved at deltage i forskellige aktiviteter; partimedlemmernes oplevelse af partidemokratiet, og om denne deltagelse og oplevelse af partidemokratiet er forandret siden årtusindskiftet. I næste afsnit præsenteres det teoretiske grundlag og de forventninger om forandringer i partimedlemmernes deltagelse og oplevelse af partidemokratiet, analyserne er struktureret efter. Analyserne er baseret på to spørgeskemaundersøgelser blandt danske partimedlemmer, der præsenteres i tredje afsnit. I fjerde afsnit analyseres, hvorvidt partimedlemmerne med poster og nye medlemmer forsøger at udøve politisk indflydelse ved at deltage i deres partier, mens femte afsnit analyserer deres (u)tilfredshed med det partiinterne demokrati. Afslutningsvist konkluderes, at partimedlemmernes deltagelse og dermed deres forsøg på at få indflydelse er større i 2012 end i 2000, og at partimedlemmer med poster er mere utilfredse med partidemokratiet i 2012 end i 2000, mens nye medlemmer er mere tilfredse i 2012 sammenlignet med 2000.

Organisatoriske forandringer og forventninger

Partimedlemsorganisationernes gyldne tid ovre. Det er mere end et halvt århundrede siden, i 1950'erne og 1960'erne, at hver femte vælger var medlem af et parti, og hvor specielt socialdemokratiske medlemmer ikke blot var del af en partiorganisation men af en bevægelse, hvor de kunne leve 'fra vugge til krukke', som det så poetisk er formuleret af Mogens N. Pedersen (1989: 271-2). Internationalt er det samlede antal medlemmer og medlemmernes aktivitetsniveau faldende (Katz & Mair et al. 1992; Mair & van Biezen 2001; van Biezen et al. 2012; Whiteley 2011), og selvom der er flere danske partier, der siden 2001 har oplevet en vækst i antallet af medlemmer, er også det samlede antal partimedlemmer faldende (Kosiara-Pedersen 2010).

Hvorvidt et faldende antal medlemmer betyder et stigende, stabilt eller faldende aktivitetsniveau blandt de resterende medlemmer er uafklaret. Hvis det primært er de passive medlemmer, der falder fra, vil andelen af aktive stige med faldende medlemstal, som det tidligere er påvist i Sverige (Petersson et al. 1989: 336-7; Selle & Svåsand 1991: 462). Hvis de frafaldne medlemmer er repræsentative for alle medlemmer, når det gælder aktivitetsniveau, vil andelen af aktive være stabil med faldende medlemstal, som det tidligere er set i Norge (Heidar & Saglie 2002) og Holland (Den Ridder 2014). Hvis årsagerne til de faldende medlemstal også påvirker medlemmernes deltagelse, vil faldende medlemstal ledsages af faldende aktivitet, som det tidligere er set i Storbritannien (Whiteley & Seyd 1998: 115). Dette 'dobbelte fald' var også den overordnede konklusion på den første danske partimedlemsundersøgelse i 2000, der dog kun kunne konkludere på medlemmernes egne angivelser af, om de, de seneste fem, år var blevet mere eller mindre aktive (Pedersen & Hansen 2003: 97). At resultaterne ikke peger i én retning ses også i et internationalt, komparativt studie, hvor seks ud af tretten lande har samme tendens i medlemstal og aktivitet i 1980'erne, mens det modsatte var tilfældet i de andre syv lande (Scarrow 2000: 95-6). Dette betyder, at medlemstallene alene ikke nødvendigvis fortæller os om udviklingen i partimedlemmernes aktivitet.

Det vigtigste træk ved massepartimodellen er medlemmer med rettigheder og pligter, med ret og pligt til at udøve indflydelse blandt andet på partiets program, valg af partiformand, og opstilling af kandidater til offentlige valg. Danske partier har stadig grundlæggende træk fra massepartimodellen selvom de også har antaget træk fra catch-all parti- og kartelpartitypen (Bille 1997: 225; partiernes vedtægter; Pedersen et al. 2012).

Men medlemmernes rolle er også i forandring. Selvom partimedlemmerne fortsat formelt har ret til at deltage og dermed også forsøge at udøve indflydelse, er deres betydning blevet mindre. Båndene mellem klasser og partier er kappet, vælgerne er mere flygtige, og partierne kæmper i højere grad om vælgerne. Dermed bliver vælgerens politiske holdninger vigtigere end medlemmernes. Politikken formuleres ikke blot på basis af partiets ideologiske grundlag og program, partiets klasses interesser og medlemmernes input. I tillæg til (eller i stedet for) medlemmernes input anvender partierne ansatte i partiets hovedkontor og fokusgrupper, meningsmålinger og andre værktøjer fra den politiske marketings redskabskasse (Kosiara-Pedersen 2011). Partierne er blevet mere professionelle i deres organisation og kampagneorganisering, og derfor er der få

administrative opgaver for medlemmerne. Derudover er der generelt ikke i så høj grad som tidligere brug for deres indsats i partiets kampagner, der er blevet meget mere kapital-intensive (Kosiara-Pedersen 2014). Partierne fokuserer mere på partilederen, der ikke blot er formand for medlemmerne men i højere grad dén, der tegner partiet; den der skal 'sælge billetter' blandt vælgerne. Dette er en udvikling, der har foregået over længere tid, og som fortsat pågår.

Partiernes forandringer påvirker ikke forskellige grupper af medlemmer på samme vis. Medlemmer med passive 'kreditkortmedlemskaber', der blot betaler deres kontingent, og måske læser medlemsbladet eller hjemmesiden, men som derudover ikke deltager, forventes ikke at være påvirket markant af de forandrede vilkår. Det er derimod de partimedlemmer, der enten er eller gerne vil være aktive, der påvirkes, fordi deres incitamenter forandres (Strøm 1990: 575-7).

Specielt én gruppe af medlemmer påvirkes af eventuelle forandringer i partierne, nemlig det aktive mellemlag (Strøm 1990; Katz & Mair 1995; Bille 2001). Hvis politiske beslutninger enten centraliseres eller udlægges til urafstemninger blandt alle medlemmer, er det det aktive mellemlag, der mister indflydelse. Det aktive mellemlag er dem, der deltager og dermed forsøger at udøve indflydelse. Dem der 'puster ledelsen i nakken'. En prominent gruppe blandt 'det aktive mellemlag' er partimedlemmer med partiinterne poster. De udgør den bærende kræft, det aktive lag, i partiorganisationen, der sørger for, at der er forbindelse mellem vælgere, medlemmer og partiets folkevalgte. Gennem deres hverv bidrager de afgørende til den politiske koordination internt i partiet.

Forandringer i partimedlemskab kan også vises ved at fokusere på en anden gruppe af medlemmer, nemlig nye medlemmer. De er 'rene' i deres tilgang til partiet. De har ikke individuelt oplevet forandringerne, men på aggregeret niveau viser deres deltagelse og opfattelse af partidemokrati, hvad partimedlemskab er 'lige nu' (i henholdsvis 2000 og 2012; tidspunkterne for partimedlemsundersøgelserne, se nedenfor).

Medlemmernes deltagelse og forsøg på at udøve indflydelse

Ifølge partiernes vedtægter er partimedlemmerne pålagt at betale kontingent, hvormed de opnår forskellige rettigheder, herunder ret til at deltage i partiinterne beslutninger. Der er flere forskellige måder, hvorpå medlemmer kan deltage og forsøge at udøve indflydelse. Politisk deltagelse, og

dermed også partimedlemskab, er et multi-dimensionelt fænomen, der varierer i både omfang, type og kvalitet, og det er derfor vigtigt at tage højde for partimedlemskabets varierende karakter (Heidar 1994; Parry 1972). Derfor fokuseres her på et bredt udvalg af partiaktiviteter. Ved at deltage i disse aktiviteter kan partimedlemmer søge at få indflydelse på partiets organisatoriske og politiske beslutninger. Det er ikke givet, at deltagelse giver indflydelse, men det er en for det meste nødvendig forudsætning for direkte at påvirke.

Politiske partier er defineret ved at opstille kandidater til offentlige valg (se f.eks. Meyer 1965: 12; Sartori 1976: 64; Bille 1997: 17). Den mest direkte måde, hvorpå partiernes medlemmer kan få indflydelse og bidrage til koordinationen internt i partiet, er ved at blive valgt ind i en af de parlamentariske forsamlinger, hvor de politiske beslutninger træffes. Partierne opstillede omkring 800 kandidater til folketingsvalget 2011, samt ca. 1.100 og 9.000 kandidater i 2009 til regionsråds- og kommunalvalgene. Selvom strukturreformen fra 2007 reducerede antallet af parlamentariske repræsentanter på regionalt og kommunalt niveau, da antallet af kommuner blev reduceret fra 273 til 98, og de 14 amter blev erstattet af 5 regioner, er der fortsat behov for over 10.000 kandidater. Hvis der skal være konkurrence om pladserne, skal der derudover være en gruppe af potentielle kandidater, hvorfra partierne kan vælge kandidaterne.

Men der er også for menige, dvs. ikke folkevalgte, medlemmer mulighed for at søge indflydelse og dermed bidrage til den politiske koordinering internt i partiet. En del foregår fortsat på møder, der er en general og traditionel form for deltagelse. Her kan mange former for politisk debat og koordinering finde sted. Debat om politiske forslag, organisering af kampagner, valg af lokal formand, valg af landsmødedelegerede og opstilling af kandidater er nogle af de vigtige opgaver, der foregår på møderne.

Partimedlemmer kan også mere specifikt søge indflydelse på partiets politik. Det er partiets højeste myndighed, dvs. årsmødet, landsmødet eller kongressen, der vedtager partiets program, og medlemmerne kan søge indflydelse derpå, blandt andet ved at deltage i politiske udvalg og netværk, hvor politik udvikles og diskuteres. Dog er det i høj grad partiets ledelse og parlamentariske repræsentanter, specielt folketingsgruppen, der implementerer partiets politik (Bille 2000). Partiernes medlemmer kan også søge politisk indflydelse ved at kontakte partiets folkevalgte direkte enten på egne eller andres vegne.

Både medlemmer med poster og nye medlemmer forventes i lige så høj grad at søge politisk indflydelse ved at deltage i ovennævnte aktiviteter i 2012 sammenlignet med 2000. Selvom der er foregået organisatoriske forandringer, herunder professionalisering, lederfokus og centralisering i de politiske partier, har partimedlemmerne formelt stadig mulighed for at deltage og dermed søge indflydelse. Og forventningen er, at medlemmerne i lige så høj grad er motiveret for det. Dette gælder både det aktive mellemlag, dvs. partimedlemmer med poster, og nye medlemmer.

Partimedlemmernes oplevelse af partidemokratiet

Oplever partimedlemmerne, at de bliver hørt? På den ene side er det blevet nemmere for medlemmerne at deltage. For det første fordi partiernes anvendelse af ny informations- og kommunikationsteknologi giver mulighed for mere fleksibel deltagelse. Deltagelsen kræver ikke fremmøde på møde til et bestemt tidspunkt; den er fleksibel både i tid og rum. Denne form for deltagelse kan være mindre ressourcekrævende og dermed være attraktiv for flere end den mere krævende deltagelse. Det samme gælder i de partier, der har indført urafstemninger, der har gjort det muligt at stemme hjemme fra sofaen frem for at skulle komme til et møde på bestemt sted og tidspunkt. Den ny informations- og kommunikationsteknologi har også gjort det nemmere for medlemmerne at holde sig orienteret, for eksempel på partiernes hjemmesider, partiledernes Facebook profiler og via e-mail nyhedsbreve.

På den anden side er partiernes organisationer, valgkampagner og medlemshåndtering blevet professionaliserede og centraliserede. Det betyder, at partiets ledelse i højere grad træffer beslutninger både om strategi, organisering og politik. Den offentlige finansiering betyder, at partierne i langt mindre grad er afhængige af partimedlemmernes kontingentindbetalinger. De politiske forslag, partiernes folkevalgte arbejder for i de parlamentariske forsamlinger, er ikke blot baseret på partiernes programmer og medlemmernes forslag men udarbejdes af partiets ledelse med assistance fra partiets ansatte og politisk marketing metoder så som vælgerundersøgelser og fokusgrupper. Medlemmerne har mistet indflydelse. I tillæg hertil er grænsen mellem medlemmer og støtter blevet sløret, så støtter også inddrages i partiernes arbejde.

Der er to parametre, der giver et billede af medlemmernes tilfredshed med partidemokratiet, nemlig deres (u)enighed med udsagn om, at 'partiledelsen gennemgående tager for lidt hensyn til, hvad

medlemmerne mener', og at 'det er et problem for partiet i dag, at dets ledelse er for stærk'. Disse to udsagn giver mulighed for at opfange dels tendensen til, medlemmerne mister indflydelse, dels tendensen til centralisering og styrkelse af partiledelsen.

Det er det aktive mellemlag i partierne, og dermed partimedlemmer med poster, der mister mest, når partidemokratiet reduceres, fordi det er dem, der via deres post og aktivitet har haft muligheden for at udøve indflydelse, og derfor forventes, at de er blevet mere utilfredse med partidemokratiet. Specifikt forventes, at medlemmer med poster i 2012 i større grad end i 2000 mener, at partiledelsen gennemgående tager for lidt hensyn til, hvad medlemmerne mener, og at det er et problem for partiet i dag, at dets ledelse er for stærk.

Nye medlemmer er på den anden side 'rene' i deres erfaring med partidemokrati. De har ikke tidligere oplevet mere indflydelse, og de har ikke oplevet, at vilkårene for partimedlemskab er forandret. De har meldt sig ind under de eksisterende organisatoriske forhold. Derfor forventes tilfredsheden med det parti-interne demokrati at være det samme for de til enhver tid nye medlemmer. Det betyder, at nye medlemmer i 2012 i lige så stor eller lille grad som i 2000 mener, at partiledelsen gennemgående tager for lidt hensyn til, hvad medlemmerne mener, og at det er et problem for partiet i dag, at dets ledelse er for stærk.

De danske partier og partimedlemsundersøgelserne

Danmark er et af de få lande, hvor der allerede før 2. verdenskrig var veletablerede, demokratiske, medlemsbaserede partier på begge sider af det politiske spektrum (Scarrow 200: 93). I 1950'erne, massepartierne gyldne tid, var andelen af vælgere, der var medlem af et politisk, omkring 20 pct. (Bille 1997: 77). Niveauet var højt i et vesteuropæisk perspektiv, men det efterfølgende drastiske fald i antal medlemmer har resulteret i, at partimedlemskab i Danmark er 'normaliseret'.

Medlem/vælgerratioen er på 4,13 pct., hvilket er lidt under det europæiske gennemsnit på 4,65 pct. (Biezen et al. 2012). Sammen med den brede vifte af partier, der varierer i størrelse, ideologisk placering og alder samt medlemmernes rolle, giver det en forventning om, at resultaterne fra denne analyse kan generaliseres til sammenlignelige (vest) europæiske lande med flerpartisystemer og en tradition for medlemsbaserede partiorganisationer.

Analysen inkluderer alle de ved folketingsvalget i 2011 opstillede partier, der også stillede op i 1998: Enhedslisten, SF, Socialdemokraterne, Radikale Venstre, Kristendemokraterne, Konservative Folkeparti, Venstre og Dansk Folkeparti. Ved at inddrage disse otte partier gives et samlet billede af partimedlemmernes deltagelse. Men inddragelsen af disse partier giver også mulighed for komparative analyser blandt partier, der varierer i ideologisk placering både langs den klassiske, økonomiske højre-venstre dimension og langs den nyere værdipolitiske dimension, i antallet af partimedlemmer, i partiernes parlamentariske position samt i visse organisatoriske forhold, der kan have betydning for partimedlemsrollen så som medlemmernes mulighed for deltagelse i kandidatopstilling, formandsvalg og programformulering.

Analysen er baseret på to partimedlemsundersøgelser i 2000 og 2012. Medlemmerne af de inkluderede partier har deltaget i to spørgeskemaundersøgelser i 2000 og 2012 med over 110 spørgsmål om medlemmernes sociale karakteristika, politiske deltagelse, politiske holdninger, forhold til deres parti, syn på medlemsrollen, etc. Hovedparten af spørgsmålene er enslydende i de to undersøgelser.

I 2000/1 gennemførtes en postbesørget spørgeskemaundersøgelse blandt et tilfældigt udsnit af partimedlemmer fra de partier, der var repræsenteret i Folketinget¹. I Venstre, Konservative og Socialdemokratiet blev 1.000 medlemmer tilfældigt udvalgt, mens 800 medlemmer blev tilfældigt udvalgt i Enhedslisten, SF, Radikale, Kristeligt Folkeparti og Dansk Folkeparti. I alt besvarede 4.763 partimedlemmer fra disse partier spørgeskemaet helt eller delvist. Den samlede svarprocent er 68 pct.; med en variation fra 60 pct. i Venstre og 62 pct. hos de Konservative til 78 pct. hos de Radikale og 80 pct. hos Enhedslisten (for flere resultater, se Bille & Elklit 2003; Hansen 2002; Pedersen 2003; Pedersen et al. 2004; Hermansen et al. 2003).

Spørgeskemaundersøgelsen i 2012 er gennemført blandt partimedlemmer i alle de partier, der stillede op ved folketingsvalget i 2011. Denne spørgeskemaundersøgelse foregik online i april 2012 blandt (et udvalg af) de partimedlemmer, partierne har e-mail adresser på. Hos Socialdemokraterne og Venstre er undersøgelsen gennemført blandt et tilfældigt udvalg af 9.000 medlemmer. I Enhedslisten, SF, Kristendemokraterne og Konservative er undersøgelsen foregået blandt alle de partimedlemmer, partierne har e-mail adresser på. Hos Dansk Folkeparti og Radikale har de enkelte medlemmer ikke fået en individuel invitation, men er blevet opfordret til at deltage via et link i

nyhedsbrevet. I alt svarede 22.017 medlemmer fra de otte partier på nogle af spørgsmålene, mens 16.564 svarede på alle spørgsmål, hvilket betyder, at svarprocenten for dem, der har afgivet 'nogle' svar er 38 pct., mens den er 29 pct. for dem, der har afgivet svar på alle spørgsmål. Sidstnævnte svarprocent varierer meget mellem partierne, blandt andet pga. indsamlingsmetoden nævnt ovenfor, fra 6 pct. hos de Radikale til 29 pct. hos Venstre og over 30 pct. for resten af partierne (se Kosiara-Pedersen & Hansen 2012).

Eftersom analysen kun inddrager medlemmer, der har meldt sig ind inden for de seneste fem år op til undersøgelsen, eller som har en tillidspost i partiet, er disse udtrukket af ovenstående to undersøgelser. Nye medlemmer er operationaliseret som medlemmer, der har meldt sig ind i 1996-2000 i første undersøgelse (i alt 1.840) og i 2008-2012 i anden undersøgelse (i alt 8.152). Medlemmer med tillidsposter er operationaliseret som medlemmer, der har svaret, at de er valgt til en tillidspost i partiet enten på lokalt, regionalt eller nationalt niveau, i henholdsvis 2000 (i alt 1.042) og 2012 (i alt 3.344). Nye medlemmer med poster indgår derfor i begge grupper. Nye medlemmer udgør 15-24 pct. af dem med poster i 2000 og 9-38 pct. i 2012.

De to partimedlemsundersøgelser er gennemført med to forskellige metoder, henholdsvis postbesørget og online spørgeskemaundersøgelse, hvilket giver anledning til overvejelser omkring sammenlignelighed. Specielt problematisk kan det synes at være, at førstnævnte er gennemført blandt et tilfældigt udvalg, mens sidstnævnte er gennemført blandt alle (eller et udvalg af) de medlemmer, partierne har e-mail adresser på. Partierne primært har e-mail adresser på medlemmer, der enten har meldt sig ind i nyere tid, eller som er aktive, kunne det forventes, at disse to grupper er overrepræsenterede i online undersøgelsen. Eftersom det netop er disse to grupper, der fokuseres på her, forventes forskelle over tid ikke at skyldes denne forskel i metode.

Nedenfor analyseres først partimedlemmernes deltagelse i politiske beslutningsprocesser og dernæst deres oplevelse af det partidemokratiet. I de to afsnit analyseres både forandringer i perioden 2000-2012 for partimedlemmer med poster og for nye partimedlemmer.

Partimedlemmernes deltagelse i politiske beslutningsprocesser

Der er flere måder, hvorpå partimedlemmer kan forsøge at udøve politisk indflydelse ved at deltage i partierne. For at give et bredt billede af, hvordan partimedlemmerne forsøger at udøve indflydelse

og dermed bidrage til den politiske koordinering, analyseres flere forskellige typer af partiaktivitet: Opstillingsvillighed, mødedeltagelse og påvirkning af politiske beslutninger. Fokus er her på, hvorvidt medlemmer har deltaget i den pågældende aktivitet eller ej, ikke hvor ofte partimedlemmerne har deltaget.

Opstillingsvillighed

Partiernes folkevalgte har gode muligheder for at påvirke, hvilke politiske initiativer partiet tager, og hvilke forslag partiet fremmer. Derfor analyseres først, i hvilken grad medlemmer med poster og nye medlemmer er villige til at stille op til kommunal-, regionsråds- og folketingsvalg, hvis de blev opfordret dertil af partiet. Tabel 1 viser, der er sket en markant forøgelse af denne andel blandt medlemmer med poster, idet næsten alle i 2012 er villige dertil, mens det i 2000 var omkring halvdelen. Dét, at påtage sig en parti-intern post, synes at være mere tiltrækkende på de aktive i 2012 end det var i 2000. Måske fordi de aktive i 2012 er mere målrettede i forhold til en politisk karriere, måske fordi de har opdaget, at dét er vejen til politisk indflydelse, eller måske fordi det med færre medlemmer er blevet mere sandsynligt, at en interesse for opstilling kan føre til en position som folkevalgt. Tabel 2 viser, at der også blandt nye medlemmer er sket en stigning i andelen, der er villige til at stille op, hvis de blev opfordret dertil af deres parti. Stigningen er dog mere moderat for de fleste partier, og det er mellem en tredjedel og lidt over halvdelen af medlemmerne, der er villige til det. Alt i alt viser opstillingsvilligheden blandt partimedlemmerne ikke blot et højt niveau men også en markant stigning i perioden fra 2000 til 2012.

Tabel 1. Andel medlemmer med poster, der vil lade sig opstille til kommunalbestyrelsen, amtsrådet/regionsrådet eller Folketinget, pct. (n)

	EL	SF	S	RV	KD	KF	V	DF
2000	59 (112)	56 (117)	49 (87)	52 (115)	41 (44)	59 (103)	50 (70)	77 (120)
2012	98 (876)	100 (1307)	99 (1033)	99 (198)	98 (148)	99 (1089)	100 (1055)	100 (499)
Forskel	40*	44*	50*	47*	57*	41*	49*	23*

Note: * indikerer at forskellen er signifikant på 0,05 niveau.

Tabel 2. Andel nye medlemmer, der vil lade sig opstille til kommunalbestyrelsen, amtsrådet/regionsrådet eller Folketinget, pct. (n)

	EL	SF	S	RV	KD	KF	V	DF
2000	26 (102)	38 (74)	30 (53)	37 (89)	21 (33)	42 (74)	26 (44)	24 (132)
2012	34 (762)	39 (1006)	50 (612)	40 (132)	54 (73)	56 (715)	52 (673)	35 (408)
Forskel	8*	1	21*	4	34*	15*	26*	11*

Note: * indikerer at forskellen er signifikant på 0,05 niveau.

Mødedeltagelse

Partimødernes indhold varierer, men de er en central institution i arbejdet i partierne. Tabel 3 viser, at (næsten) alle medlemmer med poster har deltaget i et partimøde inden for det seneste år. Dette er ikke overraskende, idet partiorganisationernes struktur stadig er baseret på partiinterne poster og møder, selvom der er tilføjet flere andre muligheder for deltagelse og netværksdannelse, for eksempel via internet og sociale medier. Tabel 4 viser, at der blandt nye partimedlemmer i 2000 var mellem 43 og 60 pct., der havde deltaget i møde, mens det i 2012 var mellem 89 og 96 pct. Dette indikerer, at der er en stor del af de nye medlemmer i den nyeste undersøgelse, der er aktive i deres parti. Selvom passivt partimedlemskab er en mulighed og også hilses velkomment i flere partier, er det ikke passivitet disse nye medlemmer vælger. Det indikerer, at kun dem, der vil gøre en forskel, melder sig ind. Via deres deltagelse får også nye medlemmer mulighed for at få indflydelse på de politiske beslutninger, der træffes på møderne, og de bidrager dermed også til den politiske koordinering internt i partiet.

Tabel 3. Andel medlemmer med poster, der har deltaget i møde det seneste år, pct. (n)

	EL	SF	S	RV	KD	KF	V	DF
2000	94 (118)	95 (158)	94 (138)	95 (174)	95 (87)	98 (126)	94 (96)	96 (94)
2012	100 (330)	100 (631)	99 (610)	100 (101)	99 (116)	99 (637)	95 (630)	100 (270)
Forskel	6*	5*	5*	4*	5*	1*	5*	4*

Note: * indikerer at forskellen er signifikant på 0,05 niveau.

Tabel 4. Andel nye medlemmer, der har deltaget i møde det seneste år, pct. (n)

	EL	SF	S	RV	KD	KF	V	DF
2000	59 (205)	60 (94)	55 (86)	54 (108)	43 (59)	60 (83)	50 (79)	56 (309)
2012	95 (1834)	89 (1933)	93 (784)	94 (246)	92 (69)	92 (825)	95 (884)	96 (1003)
Forskel	36*	30*	37*	39*	49*	32*	45*	40*

Note: * indikerer at forskellen er signifikant på 0,05 niveau.

Det er også muligt at analysere, hvordan mødedeltagerne har oplevet de møder, de har deltaget i, for hver af de to undersøgelser (men ikke i en sammenligning, da spørgsmålene er forskellige). Dette giver en indikation af, i hvilket omfang partimedlemmerne oplever, at de reelt har kunnet udøve politisk indflydelse på møderne.

Partimedlemmerne oplevede i 2000, at møderne var præget af politisk debat, men der er nogen variation mellem partierne. I 2000 (ikke vist i tabel) var mellem 58 og 79 pct. af partimedlemmer med poster, der havde deltaget i et møde, enige i, at møder i høj eller nogen grad var præget af politisk debat. Blandt nye medlemmer, der havde deltaget i møde, var mellem 58 og 87 pct. enige deri.

I 2012 er partimedlemmer med poster (overvejende) enige i, at der foregår interessante politiske diskussioner på partimøderne (93-98 pct.), men der er også omkring to tredjedele af dem, der er enige i, at møder mest handler om praktiske ting, og lidt under halvdelen er (overvejende) enige i, at det er svært at komme igennem med nye initiativer på møderne (ikke vist i tabel). Blandt de nye medlemmer er der generelt lidt færre, der finder, at der foregår interessante politiske diskussioner på partimøderne sammenlignet med medlemmer med poster, men de nye medlemmer finder i lige så høj grad, at møder mest handler om praktiske ting. Kun en tredjedel af de nye partimedlemmer finder, at det er svært at komme igennem med nye initiativer på møderne, men her er der markant variation mellem partierne. I de tre store, gamle partier, Socialdemokraterne, Konservative og

Venstre, er det omkring halvdelen af de nye medlemmer der oplever, at det er svært at komme igennem med nye initiativer, mens det kun er omkring hver femte hos de nyere partier Dansk Folkeparti og Enhedslisten. Dette indikerer, at der kan være en forskel i partikulturen mellem de gamle partier og nyere partier, hvor sidstnævnte er mere åben for forslag. Dette strider dog mod forståelsen af Dansk Folkeparti som et meget top-styret parti (se f.eks. Pedersen & Ringsmose 2005).

Alt i alt er det næsten alle medlemmer med poster, og en stor andel af nye medlemmer, der har deltaget i et partimøde, og medlemmernes oplevelse af møder er, at der er mulighed for politisk debat, men at det kan være svært at komme igennem med nye initiativer.

Påvirkning af politiske beslutninger

Partimedlemmer kan forsøge at udøve indflydelse på partiets politik ved at deltage i politikformulering for eksempel på lokale møder, i tematiske udvalg eller ved særlige lejligheder, hvor partiet har specifikke temaer til debat. Som det fremgår af tabel 5, er der i næsten alle partier en større andel af medlemmer med poster, der har været med til at formulere politiske forslag 'indenfor de sidste fem år' i 2012 sammenlignet med 2000. Stigningen er større i partierne til højre for midten, og der er ingen markant stigning for Enhedslisten og Socialdemokraterne. Det kan indikere, at partierne til højre for midten i højere grad i 2012 end omkring årtusindskiftet har givet mulighed for, at deres lokalformænd og andre med partiinterne poster kan deltage i politikformuleringen. I 2012 er det mellem 64 og 84 pct. af medlemmer med poster, der har været med til politikformulering. Det er en betydelig andel, når det tages i betragtning, at partiernes programmer ikke ændres så tit, og at meget dag-til-dag politik formuleres af folketingsgrupperne på Christiansborg.

Blandt de nye medlemmer er der delvist den modsatte tendens, idet der i de tre partier til venstre for midten og Dansk Folkeparti er markant færre i 2012 end i 2000, der har været med til at formulere politiske forslag. Dog er der i Venstre markant flere, og i de resterende tre partier er der ingen signifikante forskelle. I 2012 havde 18-25 pct. af de nye medlemmer været med til politikformulering. Den bemærkelsesværdige stigning hos Venstre sammenlignet med de andre partier kan, for det første, skyldes, at niveauet i Venstre var markant lavere end i de andre partier, så stigningen blot har bragt partiet på niveau med de andre partier i 2012. For det andet kan en del af

forklaringen være, at Venstre efter tab af regeringsmagten i 2011 har opfordret til debat blandt partimedlemmerne, blandt andet om 'de fem sigtelinjer' (se Venstre 2013).

Tabel 5. Andel medlemmer med poster, der har været med til at formulere politiske forslag indenfor de sidste fem år, pct. (n)

	EL	SF	S	RV	KD	KF	V	DF
2000	79 (99)	77 (127)	84 (123)	65 (118)	67 (62)	62 (80)	57 (58)	44 (43)
2012	84 (279)	84 (531)	84 (513)	78 (79)	83 (97)	77 (491)	76 (480)	64 (172)
Forskel	6	8*	0	13*	16*	15*	19*	20*

Note: * indikerer at forskellen er signifikant på 0,05 niveau.

Tabel 6. Andel nye medlemmer, der har været med til at formulere politiske forslag indenfor de sidste fem år, pct. (n)

	EL	SF	S	RV	KD	KF	V	DF
2000	33 (113)	37 (59)	34 (52)	26 (52)	33 (45)	22 (30)	13 (20)	33 (180)
2012	24 (455)	25 (533)	25 (210)	20 (53)	23 (17)	24 (219)	22 (201)	18 (190)
Forskel	-9*	-13*	-9*	-6	-10	3	9*	-15*

Note: * indikerer at forskellen er signifikant på 0,05 niveau.

En anden måde, hvorpå medlemmer direkte kan søge indflydelse på partiets politiske beslutninger, er ved at tage kontakt til partiets folkevalgte. Tabel 7 viser, at næsten alle medlemmer med poster har kontakt til partiets folkevalgte. Her er der også en sket en stigning i andelen med kontakt i perioden 2000-2012. Tabel 8 viser, at der også blandt nye medlemmer er en del, der har taget kontakt til partiets folkevalgte 'indenfor de sidste fem år,' nemlig mellem 49 og 86 pct. i 2012. Der er sket en stigning siden 2000 for Kristendemokraterne, Dansk Folkeparti og Venstre, og et fald for SF. Ellers er der ingen forskel mellem 2000 og 2012. Alt i alt er der mange medlemmer, både blandt dem med poster og de nye, der tager kontakt til folkevalgte og derigennem også bidrager til den politiske koordinering, hvad enten kontakten angår specifikke sager, politiske forslag, organisatoriske tiltag eller generel 'netværksdannelse'.

Tabel 7. Andel medlemmer med poster, der har taget kontakt til partiets folkevalgte indenfor de sidste fem år, pct. (n)

	EL	SF	S	RV	KD	KF	V	DF
2000	92 (283)	93 (274)	95 (327)	84 (248)	91 (210)	92 (265)	93 (247)	94 (279)
2012	97 (1281)	99 (2546)	99 (2579)	97 (276)	94 (298)	99 (2275)	98 (2327)	97 (845)
Forskel	6*	6*	4*	14*	3	7*	6*	3*

Note: * indikerer at forskellen er signifikant på 0,05 niveau.

Tabel 8. Andel nye medlemmer, der har taget kontakt til partiets folkevalgte indenfor de sidste fem år, pct. (n)

	EL	SF	S	RV	KD	KF	V	DF
2000	58 (284)	78 (293)	83 (368)	66 (256)	72 (208)	82 (309)	76 (289)	53 (290)
2012	56 (1563)	69 (2550)	86 (2426)	64 (310)	86 (254)	82 (2016)	81 (2075)	63 (965)
Forskel	-2	-9*	3	-2	14*	0	5*	10*

Note: * indikerer at forskellen er signifikant på 0,05 niveau.

Alt i alt forsøger en stor andel af de medlemmer, der har poster i partiet, at påvirke partiets beslutninger ved at være med til at formulere politiske forslag og tage kontakt med de folkevalgte, mens nye medlemmer i langt mindre, men stadig ret stor, grad er med til på den vis at påvirke de politiske beslutninger.

Medlemmernes oplevelse af det partiinterne demokrati

Både medlemmer med poster og nye medlemmer ser ud til i højere grad at søge indflydelse gennem deltagelse i 2012 sammenlignet med 2000. Spørgsmålet er, om medlemmerne også oplever, at de bliver hørt; om de er tilfredse med den måde, hvorpå partidemokratiet fungerer? Først undersøges forventningen om, at medlemmer med poster i 2012 i større grad end i 2000 oplever, at partiledelsen gennemgående tager for lidt hensyn til, hvad medlemmerne mener, og at det er et problem for partiet i dag, at dets ledelse er for stærk. Dernæst analyseres forventningen om, at nye medlemmer i 2012 ikke i større grad end nye medlemmer i 2000 oplever, at partiledelsen gennemgående tager for lidt hensyn til, hvad medlemmerne mener, og at det er et problem for partiet i dag, at dets ledelse er for stærk.

Tabel 9 viser, at der er markant flere medlemmer med poster i SF, Enhedslisten, Kristendemokraterne og Radikale, der er enige i, at partiledelsen gennemgående tager for lidt hensyn til, hvad medlemmerne mener i 2012 sammenlignet med 2000. Socialdemokraterne viser

som det eneste parti den modsatte tendens, hvor tilfredsheden med partiledelsen er større i 2012 end i 2000. For de resterende tre partier er der ingen forandring.

Tabel 10 viser, at det i 2012 er mellem en tredjedel og halvdelen af medlemmer med poster, der mener, at det er et problem for partiet, at dets ledelse er for stærk og på den vis udtrykker utilfredshed med partidemokratiet. I næsten alle partierne var der blandt disse medlemmer markant flere i 2012 end i 2000, der mente, at det er et problem for partiet, at ledelsen er for stærk. Det gælder for alle partier på nær Socialdemokraterne og Dansk Folkeparti, hvor der ingen forskel er, hvilket kan skyldes, at der i disse to partier allerede i 2000 var en stor del af deres medlemmer med poster, der syntes, at det var et problem for partiet, at dets ledelse var for stærk.

Både tabel 9 og 10 viser derudover, at mens der i 2000 var markante forskelle mellem partierne, er der i 2012 langt mere ensartethed i, hvor (u)tilfredse medlemmer med poster er med partidemokratiet. Der er ikke samme store forskel mellem partierne i 2012, som der var i 2000. Men der er interessante forskelle i udviklingen hos partierne. For det første var Socialdemokrater med poster i 2000 noget mere utilfredse med partiets ledelse, mens niveauet i 2012 ligger på linje med de andre partier. Dette skyldes givet hverken partiets størrelse, medlemstal eller anden organisatorisk udvikling men primært efterlønsreformen fra 1999, der gav anledning til voldsom debat også internt i partiet. Der var utilfredshed både blandt medlemmer og vælgere, blandt andet fordi Poul Nyrup Rasmussen, daværende leder af Socialdemokraterne og statsminister, efter manges mening dermed ikke overholdt den efterlønsgaranti, han udstedte under folketingsvalgkampen i 1998.

For det andet er det interessant, hvorledes medlemmer med poster i Enhedslisten, SF og Kristendemokraterne var markant mere tilfredse end i de andre partier i 2000, mens (u)tilfredsheden i 2012 er steget så meget, at de dér er på niveau med de andre partier. For SF er den oplagte forklaring regeringsdeltagelsen. En del SF medlemmer har været utilfredse med både strategien, implementeringen deraf og konsekvenserne af regeringsdeltagelsen. På samme vis kan en del af utilfredsheden hos Enhedslisten skyldes, dels at partiet er blevet en anelse mere top-styret med udpegningen af Johanne Schmidt-Nielsen som politisk leder i 2009, dels at partiet også har indgået politiske kompromiser med regeringen i perioden siden 2011.

For det tredje er det interessant, at medlemmer af Dansk Folkeparti, der er kendt for at have en stærk leder, er nogenlunde lige så utilfredse som medlemmer af andre partier, hvor medlemsdemokrati har været mere fremherskende. Dette kan indikere, at det ikke nødvendigvis kun er *tabet* af partiinternt demokrati, der giver anledning til utilfredshed. Utilfredsheden kan også skyldes, at der er en *forventning* om partiinternt demokrati og dermed reelle indflydelsesmuligheder, der skuffes.

Det er omkring halvdelen af partimedlemmer med poster, der er utilfredse med partidemokratiet i 2012, og det er generelt flere, end der var i 2000. Det indikerer, at medlemmer med poster er mere aktive i partierne i 2012 end de var i 2000, men at de oplever en mindre grad af indflydelse, givetvis på grund af partiernes professionalisering og centralisering af de politiske beslutninger.

Tabel 9. Andel blandt medlemmer med poster, der er helt eller overvejende enige i, at partiledelsen gennemgående tager for lidt hensyn til, hvad medlemmerne mener, pct. (n)

	EL	SF	S	RV	KD	KF	V	DF
2000	8 (11)	13 (22)	66 (153)	34 (70)	21 (22)	52 (83)	34 (44)	38 (48)
2012	48 (183)	60 (487)	57 (429)	46 (50)	54 (65)	56 (415)	41 (280)	44 (139)
Forskel	39*	47*	-9*	11*	33*	4	7	6

Note: * indikerer at forskellen er signifikant på 0,05 niveau.

Tabel 10. Andel medlemmer med poster, der er helt eller overvejende enige i, at det er et problem for partiet i dag, at dets ledelse er for stærk, pct. (n)

	EL	SF	S	RV	KD	KF	V	DF
2000	8 (10)	8 (14)	41 (78)	28 (58)	9 (9)	22 (32)	16 (18)	40 (51)
2012	48 (185)	52 (392)	41 (275)	43 (46)	53 (64)	38 (259)	33 (217)	40 (120)
Forskel	40*	43*	0	15*	44*	16*	16*	0

Note: * indikerer at forskellen er signifikant på 0,05 niveau.

Spørgsmålet er, hvordan det forholder sig blandt de nye medlemmer, der er mere 'rene' i deres tilgang til partierne. Forventningen er, at nye medlemmer i 2012 ikke i større grad end nye medlemmer i 2000 oplever, at partiledelsen gennemgående tager for lidt hensyn til, hvad medlemmerne mener, og at det er et problem for partiet i dag, at dets ledelse er for stærk. Nye medlemmer forventes ikke at være mere utilfredse med partidemokratiet i 2012 sammenlignet med 2000.

Tabel 11 og 12 viser, for det første, at der er mere tilfredshed med partidemokratiet blandt nye medlemmer end blandt medlemmer med poster (når disse tabeller sammenholdes med tabel 9 og 10). For det andet er der markant mere tilfredshed med partidemokratiet blandt nye medlemmer i 2012 sammenlignet med 2000. For seks ud af de otte partier, er andelen af nye medlemmer, der er enige i, at partiledelsen gennemgående tager for lidt hensyn til, hvad medlemmerne mener, enten halveret eller reduceret yderligere. Det samme gælder for fire af partierne på spørgsmålet om, hvorvidt det er et problem for partiet i dag, at dets ledelse er for stærk. For de to partier på venstrefløj, Enhedslisten og SF, er der ingen forandring i nye medlemmers holdning til partidemokratiet målt på disse to spørgsmål. Nye partimedlemmer er ikke blot generelt mere aktive i 2012 end de var i 2000; de er også meget mere tilfredse med partidemokratiet i 2012 end i 2000.

Som blandt partimedlemmer med poster er der også blandt nye medlemmer mindre variation blandt partierne i 2012, end der var i 2000. Nye medlemmer er, på tværs af partierne, i 2012 mere enige om, hvordan partidemokratiet i deres parti fungerer, end de var i 2000. Men der er dog et par interessante forskelle. Utilfredsheden med partiets ledelse er markant højere hos Socialdemokraterne og SF, hvilket kan skyldes, at medlemmerne i højere grad føler sig hægtet af i forbindelse med regeringsdeltagelsen. Det samme gælder ikke for Radikale medlemmer, hvilket kan skyldes, at de, blandt andet gennem medierne, oplever, at deres parti har markant indflydelse på regeringens politik, og at de i mindre grad er vant til medlemsindflydelse, fordi den radikale folketingsgruppe er mere frit stillet i forhold til medlemsorganisationen. Nye konservative medlemmer mener også i højere grad at partiledelsen tager for lidt hensyn til medlemmerne, men ikke, at partiets ledelse er for stærk. Dette indikerer, at medlemmerne måske mener, at de har gode forslag til, hvordan partiet kan komme ud af krisen, og at de enten gerne vil have en stærk ledelse til at gennemføre dette, eller at de mener, at det er et problem for partiet, at ledelsen står svagt i forhold til vælgerne.

Tabel 11. Andel nye medlemmer, der er helt eller overvejende enige i, at partiledelsen gennemgående tager for lidt hensyn til, hvad medlemmerne mener, pct. (n)

	EL	SF	S	RV	KD	KF	V	DF
2000	7 (26)	26 (51)	66 (186)	45 (124)	24 (40)	59 (162)	41 (91)	19 (102)
2012	8 (156)	23 (541)	31 (307)	10 (27)	13 (10)	25 (258)	13 (129)	11 (121)
Forskel	1	-3	-35*	-35*	-11*	-34*	-28*	-7*

Note: * indikerer at forskellen er signifikant på 0,05 niveau.

Tabel 12. Andel nye medlemmer, der er helt eller overvejende enige i, at det er et problem for partiet i dag, at dets ledelse er for stærk, pct. (n)

	EL	SF	S	RV	KD	KF	V	DF
2000	7 (24)	12 (19)	39 (78)	25 (56)	11 (15)	20 (32)	13 (21)	24 (132)
2012	8 (165)	16 (361)	16 (143)	5 (13)	5 (4)	9 (85)	8 (79)	8 (88)
Forskel	2	4	-24*	-20*	-6	-11*	-4	-16*

Note: * indikerer at forskellen er signifikant på 0,05 niveau.

Alt i alt er utilfredsheden med partidemokratiet steget for partimedlemmer med poster, mens den er faldet for de nye partimedlemmer. Nye medlemmer i 2012 er mere tilfredse med partidemokratiet, end de nye medlemmer i 2000 var.

Konklusion

Partimedlemmer søger i stigende grad politisk indflydelse ved at deltage i partierne.

Partimedlemmer med poster søger i 2012 mere end i 2000 indflydelse gennem at være villige til at stille op til valg, deltage i møder, deltage i politikformulering og tage kontakt til folkevalgte. Bortset fra politikformulering er resultaterne de samme for nye medlemmer. Dette indikerer, at partimedlemmerne stadig, og i højere grad nu end før, er aktive og søger indflydelse. Det gælder specielt det aktive mellemlag, dvs. partimedlemmer med poster, men også nye medlemmer.

Eftersom antallet af medlemmer både er steget og faldet for de danske partier i den pågældende periode, indikerer dette resultat forskellige sammenhænge mellem antal medlemmer og partimedlemmernes deltagelse. I nogle partier er det primært passive medlemmer, der er faldet fra, eller det er både passive og aktive, men hvor de tilbageværende i højere grad påtager sig de opgaver, der er i partiet. Der er ikke i denne undersøgelse støtte til det dobbelte fald, i både antal

medlemmer og medlemmernes deltagelse, som partimedlemsundersøgelsen i 2000 indikerede. Om noget har nogle partier oplevet en 'dobbelt stigning', idet både medlemstal og andel aktive er steget.

Når det gælder partimedlemmernes oplevelse af partidemokratiet, blev forventningen om, at medlemmer med poster i 2012 i større grad end i 2000 mener, at partiledelsen gennemgående tager for lidt hensyn til, hvad medlemmerne mener, og at det er et problem for partiet i dag, at dets ledelse er for stærk, bekræftet. Partimedlemmer på interne poster har via deres post og deltagelse større potentiel indflydelse, og de mister dermed også mere, når partierne professionaliseres og centraliseres, hvormed medlemmernes reelle muligheder for politisk indflydelse reduceres.

Men forventningen om, at nye medlemmer i 2012 i lige så stor eller lille grad som i 2000 mener, at partiledelsen gennemgående tager for lidt hensyn til, hvad medlemmerne mener, og at det er et problem for partiet i dag, at dets ledelse er for stærk, blev ikke bekræftet. Nye partimedlemmer er derimod langt mere tilfredse med partidemokratiet i 2012, end nye medlemmer var i 2000. Det indikerer, at nye medlemmer melder sig ind for at gøre en forskel og være aktive; og de tror på, at de kan gøre det.

Inddragelsen af de otte partier giver mulighed for at undersøge, hvorvidt der er forskelle og ligheder mellem forskelligartede partier, og nogle af dem er påpeget i analyserne ovenfor. Den vigtigste overordnede konklusion er, at forskellene mellem partierne er markant mindre i 2012, end de var i 2000. Aktivitetsniveauerne er generelt mere ensartede, og det samme er (u)tilfredsheden med partidemokratiet. Blandt nye medlemmer ser det ud til, at denne ensartethed skyldes, at medlemmer i partier til højre for midten er kommet 'op' på niveauet for medlemmer i partier til venstre for midten. Den større grad af deltagelse blandt medlemmer i partier til højre for midten kan også bidrage til forklaringen af, at de i højere grad er tilfredse med partidemokratiet. Dette indikerer, at der er en sammenhæng mellem oplevelse af partidemokrati og deltagelse, men det er svært at afgøre kausaliteten. Hvis medlemmerne deltager, oplever de måske et velfungerende partidemokrati. Eller de deltager, fordi der er et velfungerende partidemokrati. Uanset hvad, ser det ud til, at en del partimedlemmer får gode oplevelser, når de vælger at deltage.

Alt i alt viser partimedlemmernes deltagelse og oplevelse af partidemokratiet, at partimedlemsrollen er under forandring. Partiernes medlemstal er i perioden gået enten op, ned eller både op og ned.

Men partimedlemmerne er stadig engagerede. Og nye medlemmer er ganske tilfredse med måden, hvorpå partidemokratiet fungerer. Til gengæld er mellemlaget i partierne mere utilfredse med partidemokratiet i 2012, end de var i 2000, fordi de i højere grad finder, at der ikke tages hensyn til medlemmer, og at det er et problem for partiet, at dets ledelse er for stærk. En af forklaringerne på dette kan være, at medlemmerne ikke oplever, at de har indflydelse. Analysen her viser, hvorvidt medlemmerne *forsøger* at udøve indflydelse. Men den viser ikke, om de reelt har indflydelse. Selvom flere analyser og data er nødvendige for at bidrage til en fyldig besvarelse af dette, bidrager denne analyse dog også med lidt: Medlemmer med poster deltager mere i alle de nævnte aktiviteter, mens nye medlemmer ikke deltager mere i politikformulering. Dette kan indikere, at medlemmerne har mange muligheder for deltagelse men ikke nødvendigvis deltagelse, der koster noget for partierne i form af indflydelse på de politiske beslutninger.

Partimedlemmerne melder sig stadig ind og er aktive i partierne, hvormed de bidrager til partiernes rolle som kanal for politisk deltagelse. Partimedlemmernes deltagelse betyder også, at de bidrager til interesseaggregering og politikformulering, og dermed til den vertikale politiske koordinering fra den elektorale til den parlamentariske arena. Men omfanget af denne politiske koordinering afhænger af den reelle politiske indflydelse, partierne i praksis giver medlemmerne. Denne analyse har tegnet et billede af, at medlemmerne gerne vil, men at deres forsøg på indflydelse i hvert fald delvist opleves som forgæves.

Referencer

- Allern, Elin & Karina Pedersen (2007). The Impact of Party Organizational Changes on Democracy. *West European Politics* 30(1): 68-92.
- Biezen, Ingrid van, Peter Mair & Thomas Poguntke (2012). Going, going, .. gone? The decline of party membership in contemporary Europe. *European Journal of Political Research* 51 (1): 24–56.
- Bille, Lars (1997). *Partier i forandring. En analyse af otte danske partiorganisationers udvikling 1960-1995*. Odense: Odense Universitets Forlag
- Bille, Lars (2000). A power centre in Danish politics, pp.130-144, i Knut Heidar & Ruud Koole (red.), *Parliamentary Party Groups in European Democracies. Political parties behind closed doors*. London/New York: Routledge.
- Bille, Lars (2001). Democratizing a Democratic Procedure: Myth or Reality? *Party Politics* 7 (3): 363-380.
- Bille, Lars & Jørgen Elklit (red.) (2003). *Danske partimedlemmer*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Den Ridder, Josje M. (2014). *Schakels of obstakels? Nederlandse politieke partijen en de eensgezindheid, verdeeldheid en representativiteit van partijleden*. Ph.d. afhandling, Leiden Universitet.
- Hansen, Bernhard (2002). *Party Activism in Denmark*. Aarhus: Politica.
- Heidar, Knut (1994). The polymorphic nature of party membership. *European Journal of Political Research* 25 (1): 61–86.
- Heidar, Knut & Jo Saglie (2002). *Hva skjer med partiene?* Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Hermansen, Jan H.; Lars Bille, Roger Buch, Jørgen Elklit, Bernhard Hansen, Hans Jørgen Nielsen & Karina Pedersen (2001). *Undersøgelsen af medlemmerne af de danske partiorganisationer. Dokumentation*. Magtudredningen.
- Katz, Richard & Peter Mair (1995). “Changing Models of Party Organizations and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party”, *Party Politics*, Vol. 1, No. 1, pp. 5–28.
- Katz, Richard S. & Peter Mair with Luciano Bardi, Lars Bille, Kris Deschouwer, David Farrell,

Ruud Koole, Leonardo Morlino, Wolfgang Müller, Jon Pierre, Thomas Poguntke, Jan Sundberg, Lars Svasand, Hella van de Velde, Paul Webb & Anders Widfeldt (1992). The membership of political parties in European democracies, 1960-1990. *European Journal of Political Research* 22 (3): 329-345

Kosiara-Pedersen, Karina (2010). *Partiernes medlemstal*. København: Center for Valg og Partier. CVAP aktuel graf nr. 6. Lokaliseret 19. marts 2013 på http://www.cvap.polsci.ku.dk/publikationer/aktuel_graf/aktuel_graf_6/CVAP_Aktuel_Graf_5_DK.pdf/

Kosiara-Pedersen, Karina (2011). "Forandres partimedlemskab af partiernes anvendelse af politisk marketing?" pp. 87-106 i Sigge Winther Nielsen (red.) *Politisk Marketing. Personer, Partier & Praksis*, København: Karnov Group.

Kosiara-Pedersen, Karina (2014). "Partiernes ressourcer" i Kasper Møller Hansen (2014) *Folketingsvalgkampen 2011 i perspektiv*. København: DJØF

Kosiara-Pedersen, Karina & Kasper Møller Hansen (2012). *Danske partimedlemmer 2012*. Dokumentationsrapport fra projektet Moderne Partimedlemskab. Center for Valg og Partier, Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Kosiara-Pedersen, Karina, Lars Bille & Hans Jørgen Nielsen (2012). "From membership to campaign organizations? Organizational change within Danish parties" pp. 164-171 i Jens Blom-Hansen, Christoffer Green-Pedersen & Svend-Erik Skaaning (red.) *Democracy, Elections and Political Parties*. Aarhus: Politica.

Mair, Peter & Ingrid van Biezen (2001). Party Membership in Twenty European Democracies, 1980-2000. *Party Politics* 7 (1): 5-21.

Meyer, Poul (1965). *Politiske Partier*. København: Nyt Nordisk Forlag.

Parry, Geraint (1972) The Idea of Political Participation, i Geraint Parry (red.): *Participation in politics*. Manchester: Manchester University Press.

Pedersen, Mogens N. (1989). En kortfattet oversigt over det danske partisystems udvikling, *Politica*, 21 (3): 265-278.

Pedersen, Karina (2003). *Party Membership Linkage*. København: Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

- Pedersen, Karina & Bernhard Hansen (2003) Partimedlemmernes aktivitet pp. 73-102 i Lars Bille & Jørgen Elklit (red.) (2003). *Danske partimedlemmer*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Pedersen, Karina & Jens Ringmose (2005). ' Fra protest til indflydelse - organisatoriske forskelle mellem Fremskridtspartiet og Dansk Folkeparti ' *Tidsskriftet Politik* 8 (3): 68-78.
- Pedersen, Karina, Lars Bille, Roger Buch, Jørgen Elklit, Bernhard Hansen & Hans Jørgen Nielsen (2004). Sleeping or active partners? Danish party members at the turn of the millennium. *Party Politics* 10 (4): 367-383.
- Petersson, Olof; Anders Westholm & Göran Blomberg (1989) *Medborgarnas Makt*. Stockholm: Carlsson Bokförlag.
- Sartori, Giovanni (1976) *Parties and party systems. A framework for analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Scarrow, Susan E. (2000) Parties without Members? Party Organization in a Changing Electoral Environment pp. 79-101 i Russell J. Dalton & Martin P. Wattenberg (red.), *Parties without Partisans. Political Change in Advanced Industrial Democracies*. Oxford: Oxford University Press.
- Selle, Per & Lars Svåsand (1991). Membership in Party Organizations and the Problem of Decline of Parties. *Comparative Political Studies* 23 (4): 459-477.
- Strøm, Kaare (1990). A Behavioral Theory of Competitive Political Parties. *American Journal of Political Science* 34, 2: 565-598.
- Venstre (2013). 5 sigtelinjer. Lokaliseret 8. Juni 2013 på <http://www.venstre.dk/5-sigtelinjer/>.
- Whiteley, Paul & Patrick Seyd (1998). The Dynamics of Party Activism in Britain: A Spiral of Demobilization? *British Journal of Political Science* 28 (1): 113-137
- Whiteley, Paul (2011). Is the party over? The decline of party activism and membership across the democratic world. *Party Politics* 17 (1): 21-44.

English abstract: Parties' use of new information and communication technologies has increased; party organizations, campaigns and member management have become professionalized; parties have opened up new opportunities for participation, and the distinction between members and supporters have been blurred. Thus, the conditions for party membership changed. The question is whether party members' attempt to exert influence in the political parties, and thus their contribution to policy coordination, as well as their perception of party democracy, have changed. Based on two surveys among Danish party members from 2000 and 2012, it is shown that both members with party internal office and new members increasingly seek influence within the parties in 2012 compared to 2000, and that the dissatisfaction with party democracy has increased significantly for members with party internal office, while new party members in 2012 are more satisfied with party democracy than new members were in 2000.

ⁱ Fremskridtspartiets repræsentanter i Folketinget havde forladt partiet og dannet Frihed 2000. På grund af opløsningen var det ikke muligt at gennemføre en medlemsundersøgelse blandt medlemmerne. CD deltog også i undersøgelsen i 2000 men ikke i denne analyse.